

Ime Vida Pečjaka je neizbežno povezano z mladinsko povestjo Drejček in trije Maršovčki (1961), ki je med slovenskimi bralci dosegla priljubljenost, ki ji ne bo zlepa kos nobeno drugo ZF delo. Avtorju je prinesla Levstikovo nagrado, izšla je v številnih izdajah in bila prevedena v mnoge jezike. Pečjak je še avtor romanov Adam in Eva na planetu starcev (1972), Roboti so med nami (1974), in mladinske povesti Pobegli robot, njegova kratka proza pa je zbrana v knjigi Kam je izginila Ema Lauš (1980). Mladinska zgodbica, ki sledi, je simpatična izpeljanka klasične črtice Larryja Nivena - Igra Krvi in Prahu.

BOŽANSKE IGRE

Vid Pečjak

Razstrelila bom svet! je sklenila Rea, ko je z žarečimi očmi strmela v ekran, na katerem se je v pisanih barvah svetila velikanska obla. Iz morske modrine so kipele zelene celine in brezštevilni otoki, na obeh polih pa sta se svetili ogromni beli kapi. Zaradi kopren oblakov, ki so lebdeli nad velikimi predeli planeta, je bila slika mehka, meje med kopnim in morjem so bile zabrisane.

Deklica se je obrnila k svojemu bratu Timu, ki je sedel zraven nje in krčevito držal v roki eno od igralnih palic. "Ali se spomniš, kako sva pognala komet v planet, ki se je, mislim, imenoval Ipso ali Elipso ali nekaj podobnega? Zažarel je v tisočih barvah in izginil. Takšnega ognjemeta še ni bilo na naših ekranih!"

"Ipso je bil dolgočasen planet," je odvrnil Tim. "Brez živih bitij, celo brez vetrov in rek. Negiben svet, ki ni zaslužil drugega, kot da ga razstrelimo. Programirali so ga učenci in zato ni mogel biti boljši, kot je bil. Zemljo pa je programiral Kronos. Na njej so bitja, ki se imenujejo ljudje in ki nas s svojimi odgovori kar naprej presenečajo. Zato se je tako zabavno igrati z njimi!"

"Spočetka so bili zanimivi, zdaj pa so prav tako dolgočasni kot drugi!" je zagodrnjala Rea. "Imajo se za najpametnejša bitja v vesolju, pa ne znajo drugega, kot da se pobijajo med seboj."

Otroci so imeli na razpolago na tisoče iger. Večina se je igrala zdaj

z enimi, zdaj z drugimi, toda Rea in Tim sta se naravnost zapičila v igro z imenom Zemlja.

Zdaj pa je Rea ponovila: "Mislim, da je napočil čas za njeno uničenje."

"Škoda bi jo bilo uničiti." je odgovoril Tim. Skrivnostno se je zahihital: "Vendar poskusi."

"Ali mi misliš prepričati?" je vprašala Rea.

Namesto, da bi ji odgovoril, se je Tim še enkrat zahihital.

"Zmerom daješ ukaze, ki nasprotujejo mojim!" je vzkliknila Rea. "Zatožila te bom Kronosu! Že takrat pri Troji si si izmislil nekakšnega lesenega konja, zaradi katerega moji niso zmagali, čeprav so bili ves čas boljši od tvojih. Potem si poslal veter nad nepremagljivo Filipovo floto, da je Elizabeta neupravičeno zmagala. Celo v zadnji Sueški vojni si dal Izraelcem ukaz, naj z nizkimi leti uničijo raketno obrambo, s čemer si jim priboril nezasluženo zmago nad Arabci."

"Preizkušam svoje ideje," je odgovoril Tim. "Tako kot ti. Tistemu norcu v Nemčiji si ukazala, katere države naj napade, da bi videla, kako dolgo se bodo predajale brez boja. Drugemu norcu v Rusiji pa si velela, koliko ljudi naj pobije, da bi videla, kdaj se mu bodo uprli. A se mu še po desetih milijonih niso. Rekel sem, da Zemljani reagirajo drugače kot druga bitja. Nelogično ali pa po neki svoji logiki, ki jo tukaj ne razumemo. Zato nas tako presenečajo in zato so igre z njimi tako zanimive."

"Vseeno jih bom uničila!" je trmasto vzkliknila Rea. "V diskoteki je še dosti zanimivih iger! Sicer pa jo lahko zavrtiva še enkrat, da vidiva, kaj se bo zgodilo, če bova dajala drugačne ukaze."

Na ukaz POVEČAJ se je slika na ekranu spremenila. Planet se je začel večati, dokler obod ni zdrknil za robove ekrana. Pokazale so se gore, naselja, polja in gozdovi. Reke in ceste so v vse smeri križale pokrajino. Rea je s kurzorjem poiskala točko na zemljevidu. Prikazalo se je mesto. Velike palače so se širile vzdolž dolghih, ravnih ulic. Po njih so mrgoleli ljudje. Vse polno jih je bilo. V hlačah in krilih, v dolghih in kratkih suknjičih, v kapah in brez njih.

"Ali niso smešni?" je dejala Rea. "S temi okončinami, ki jim pravijo noge, se premikajo tako počasi, da ne vem, kam lahko pridejo. Veliko časa porabijo za oblačenje in slačenje nekakšnih cap, ki jim pravijo obleke."

"Kronos jih je programiral za zaščito pred mrazom."

Rea je pritisnila na gumb in v kotičku ekrana se je zasvetila številka 31.

"Vidiš, na tem koncu planeta je vroče, mnogo prevroče za obleke," je rekla. "To je njihova logika, ki je niti Kronos ne razume. Ali hočeš slišati današnje razgovore?"

Ne da bi počakala na odgovor, je premaknila kurzor k dvema človekoma s črnima aktovkama, ki sta stala pred veliko belo hišo.

Eden je govoril: "Svobodni svet ne sme več tolerirati komunistične nevarnosti na zelenem kontinentu. Napočil je čas za akcijo!"

Drugi je pripomnil: "Ukrepati moramo odločno."

Prvi je dodal: "Odločno in nepopustljivo! Včeraj je bila na vrsti

Kuba, danes Nikaragua, jutri Mehika in potem ZDA. Upam, da bodo poslanci vaše skupine podprli finančni načrt vojnega ministra McKinsleya."

Drugi: "Na vsak način! Mi vsi podpiramo načrt gospoda ministra McKinsleya. To je načrt obrambe svobodnega sveta!"

Rea je premaknila kurzor. "Neumno in dolgočasno!" je izjavila, "predvsem pa vedno eno in isto! Izmislili so si vse mogoče: komunizem, kapitalizem, svobodni svet, islam in tako naprej, samo da bi opravičili napad na drugega."

Prikazal se je nov prizor. V ogromni dvorani je oglušujoče ploskalo na tisoče ljudi. Zaripel debeluh v generalski uniformi je hrumel: "Tovariši! Kapitalizmu bije zadnja ura! Njihov vdor v vzhodno Afriko ne bo ostal nekaznovan! Naša internacionalistična dolžost je ..."

Rea je ugasnila zvok. Na ekranu se je kazal samo general, ki je živahno krilil z rokama in stiskal pesti.

"In kako misliš uničiti svet?" je vprašal Tim.

"Obe strani sta postavili radarske postaje, s katerimi ugotovita začetek nasprotnikovega napada," je začela razlagati Rea. "Poglej!" Na ukaz DETEKCIJA so se na severnih kontinentih prižgale lučke. "Tukaj so radarji. Ko ugotovijo, da prihajajo nasprotne rakete, v zbirnem središču signale sumirajo in preverijo. Če je odgovor pritrdilen, gre signal v raketne baze." Rea je spet pritisnila na gumb. Pokazale so se nove lučke. "Tukaj so rakete. Naravnane so tako, da uničijo vsa večja naselja. V nekaj minutah je planeta konec."

"Zelo enostavno," je rekel Tim.

"Nisem ti povedala, da je vmes še predsednik, ki dobi sporočilo takoj, ko radarske postaje preverijo alarm. Predsednika ne bosta delala problema."

"Ali misliš sprožiti napačni alarm?"

"Spopad lahko sprožim na razne načine. Na primer z napačno detekcijo raket, napako v preverjanju, blokiranjem glavnih komunikacijskih linij in tako naprej. Pomembno je samo to, da predsednika ne odložita akcije, kar se po mojem mnenju ne bo zgodilo. Zemljani so najbolj krvoločno ljudstvo v naših programih."

Tim se je zamislil. Rein načrt ni bil slab. Vendar si je vtepel v glavo, da ji ga bo preprečil. Kot pred Trojo, v Rokavskem kanalu in Sueškem prekopu. Neskončno ga je veselilo, da ji je podiral načrte. Rea se je nekoč pritožila Kronosu, a jo je zavrnil z besedami: "Igra je igra! Pokaži, da si boljša!"

Kot da bi uganila Timove misli, je Rea dejala: "Tokrat ne moreš spremeniti situacije."

Zmotila ju je sestra Kali. Poklicala ju je na kosilo. Rea je zmago-slavno pogledovala Tima in dejala: "Ko se vrnem, bom dala ukaz! Najine igre bo s tem konec!"

Tim je počakal. Premišljeval je, kako bi izničil njen načrt. Lahko bi ukazal predsednikoma, naj se pogodita. A za kaj takega ni bilo več časa.

Rea se bo vrnila najkasneje v tridesetih minutah, kar ustreza zemeljskemu letu. Premalo za sporazum, ki razen tega ni bil posebno verjeten.

Jezno je zaklel. Rea ga je končno ujela. Ni bilo kaj storiti. Zato je tako brezskrbno odšla na kosilo. Zato je s takim prepričanjem vzdiknila: "Ko se vrnem, bo najine igre konec!" Timu sicer ni bilo dosti mar za Zemljane. Čeprav so ga s svojimi nenavadnimi odgovori bolj zabavali kot, denimo, prebivalci planetov Tir, Ogun ali Kir, s katerimi se ja včasih igral. Toda Zemljin program bi lahko kasneje ponovno vtaknil v disketno enoto. To bi bilo zanimivo, ker bi videl, ali se dogodki kljub njunim ukazom ponavljajo. Ali bo tisti pesnik spet napisal: "Biti, ne biti, to zdaj je tu vprašanje?" Ali se bo ponovno rodil tisti pametnjakovič, ki je dejal: "Mislim, torej sem?" Ali bo tisti norec v Nemčiji ponovno skušal osvojiti svet? In tako naprej. Z Reo sta včasih ponovila programe drugih planetov in spremembe so bile majhne. Toda Zemljani so bili drugačni. Njihove odgovore je bilo težko predvideti vnaprej. Pred bitko za Stalingrad sta bila z Reo prepričana, da bodo Nemci zmagali. Ruski prodor je oba presenetil. Rea se je hotela vmešati in ukazati preboj, a ji je Tim s protiukazon preprečil nakano. Rusi so zmagali in zmagovali tudi kasneje.

Nenadoma se je Tim domislil, da bi z dvojnim preverjanjem lahko preprečil raketni spopad. Če vnese v program dvojno namesto enojno zanko, ne bo prišlo do potrditve in predsednika ne bosta zvedela za nevarnost. Vojne ne bo in Rea ne bo uničila sveta. Vsaj do naslednje poteze ne.

Ko se je pridružil družini, se je skrivnostno hihital. S slastjo je ugriznil v cmok iz ambrozije, polit z omako iz mane. Rea ga je postrani pogledala.

"In?" je vprašala.

"In kaj?" se je delal Tim nevednega.

"Ali boš preprečil spopad?"

"Bova videla," je odgovoril.

Rea si je začela z vso brzino tlačiti cmoke v usta. Mati Anas in oče Kronos sta jo debelo gledala.

"Saj se boš zadavila!" jo je pokaral Kronos.

"Ali ti cmoki niso všeč?" je vprašala Anas.

"Odlični so," je namesto Ree odgovoril Tim. "Mislim, da še nikoli nisi skuhala boljših."

Rea je planila od mize in stekla v igralnico. Anas in Kronos sta začudeno gledala drug drugega in otroke. Tim pa se je samo skrivnostno hihital.

Čez nekaj časa se je zaslišalo iz igralnice jezo kričanje. "Presneti mulc, kdo ti je pa dovolil, da spremeniš enojno zanko v dvojno? Ali ne veš, da v vojnem stanju zanke nikoli niso dvojne? Tvoj ukaz ne ustreza vojnim pravilom!" Kričanje se je nadaljevalo, Tim pa je vedel, da rakete niso preletele oceana. Tiho se je muzal. Ko ga je Kronos vprašal, kaj je storil, je ponovil njegove besede: "Igra je igra! Pokazal sem, da sem boljši."

Iz igralnice se je zaslišal Rein glas. "Naslednja poteza je moja! Jo že

imam! Tokrat ti pa zares ne bo uspelo preprečiti spopada!"

Tim si je s prtičkom obrisal usta. "Bova videla." je odgovoril. "Meni se ne mudi. Najprej bom pojedel tortico iz nektarja."

Stari realistični roman se sedaj spreminja, pod vplivom žanra, ki bi ga ohlapno opisala kot vesoljska literatura. Seveda nekaterim to ni všeč. Ta proza je, z znanstveno fantastiko, najoriginalnejši del današnje književnosti. Domiselna in duhovita je; poživila je vse vrste pisanja; in literarnim akademikom in vedežem lahko jezno očitamo, da so jo patronizirali ali spregledovali - čeprav seveda od njih ne bi mogli pričakovati ničesar drugega.

Kakšen dogodek je to bil - znanstvena fantastika, vesoljska literatura, izbruh kot od nikoder, nepričakovano seveda, kot vedno, kadar se je človeški razum prisiljen raztegniti: tokrat proti zvezdam, v galaksijo, kdo ve, kam prihodnjič.

Doris Lessing, 1981